

Īpašais ziņojums

Atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE):

SURE finansējums palīdzēja saglabāt darbvietas
Covid-19 krīzes laikā, bet šā instrumenta pilna
ietekme nav zināma



EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–IX
Ievads	01–10
Pamatinformācija	01–03
Par <i>SURE</i>	04–07
Finansējuma apjoms	08–10
Revīzijas tvērums un pieeja	11–15
Apsvērumi	16–64
Ar instrumentu “<i>SURE</i>” tika nodrošināta savlaicīga reakcija, un tas ļāva mazināt bezdarba risku Covid-19 pandēmijas laikā	16–26
ES ieviesa <i>SURE</i> ātri	17–20
Dalībvalstu pieprasījums pēc <i>SURE</i> finansējuma atbilda Komisijas aplēsēm	21–24
Komisija lēš, ka dalībvalstis, izmantojot <i>SURE</i> , varētu būt ietaupījušas aptuveni 8 miljardus EUR	25–26
Instruments “<i>SURE</i>” rada ierobežotu ES budžeta finanšu risku	27–31
Dalībvalstis garantēja 25 % no visiem <i>SURE</i> aizdevumiem	28–29
Papildu prudenciālie noteikumi vēl vairāk ierobežo ES budžeta finanšu risku	30–31
Komisija ieviesa elastīgu <i>SURE</i> satvaru, kas atšķīrās no standarta finansēšanas kārtības	32–47
<i>SURE</i> satvars atbilda ārkārtas stāvoklim	33–34
<i>SURE</i> regulā paredzētie nosacījumi bija plaši, un Komisija tos novērtēja ciešā saziņā ar dalībvalstīm	35–40
Padome izvērta <i>SURE</i> darbības jomu, lai finansētu ar veselību saistītus pasākumus, tādējādi samazinot primāro uzsvāru uz nodarbinātību	41–43
Komisija izmaksāja līdzekļus dalībvalstīm ātri	44
<i>SURE</i> aizdevuma līgumos bija iekļauti noteikumi par krāpšanas un pārkāpumu risku, taču tiesiskajā regulējumā nebija prasīts novērtēt dalībvalstu kontroles sistēmu stabilitāti	45–47

Ar SURE aizdevumiem tika dots ieguldījums valsts līmeņa darbviētu saglabāšanas shēmu finansēšanā, un tādējādi tika ierobežots bezdarba pieaugums Covid-19 krīzes laikā	48–51
SURE ietekmi nevar pilnībā noteikt, jo ir ierobežoti uzraudzības dati un nav veikta <i>ex post</i> novērtēšana	52–64
Uzraudzības un ziņošanas prasības ir vērstas uz finansiālās palīdzības izmantošanu, nevis uz sasniegto koprezultātu	53–60
Komisijas pusgada ziņojumos par SURE finansiālās palīdzības izmantošanu ir iespējams norādīt tikai vispārīgas aplēses par koprezultātu	61–62
Komisija nav novērtējusi instrumentu “SURE”	63–64
Secinājumi un ieteikumi	65–70
Saīsinājumi	
Glosārijs	
Komisijas atbildes	
Laika grafiks	
Revīzijas darba grupa	

Kopsavilkums

I Covid-19 pandēmija izraisīja nopietnu satricinājumu Eiropas ekonomikā, radot ievērojamus traucējumus darba tirgū un apdraudot miljoniem darbvieta. Šādos apstākļos ES ieviesa pagaidu instrumentu “SURE” (atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā), lai palīdzētu dalībvalstīm tikt galā ar pandēmijas ietekmi uz darba tirgu. Cita starpā šā instrumenta uzdevums bija atbalstīt dalībvalstis darbvieta saglabāšanas shēmu īstenošanā, gan ieviešot jaunas shēmas, gan pagarinot jau esošās. Padome izvēlējās izvērst Komisijas sākotnēji ierosinātās shēmas darbības jomu, un līdz ar to SURE varēja izmantot arī ar veselību saistītu pasākumu atbalstam.

II Atšķirībā no tradicionālā sociālās politikas atbalsta, ko finansē no ES budžeta, ar SURE dalībvalstīm tiek izsniegti ilgtermiņa aizdevumi ar izdevīgiem finanšu nosacījumiem. Šo instrumentu pārvalda Komisija, kura kapitāla tirgos var aizņemties līdz pat 100 miljardiem EUR. Līdz 2022. gada augustam Padome bija apstiprinājusi finansiālo palīdzību 19 dalībvalstīm 93,3 miljardu EUR apmērā, un no šīs summas gandrīz 92 miljardi EUR (98 %) bija izmaksāti. Līdzekļu pieejamības periods beidzas 2022. gada 31. decembrī, lai gan Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, var nolemt šo termiņu pagarināt.

III Mēs revidējam SURE, jo šis instruments bija svarīgs Covid-19 pandēmijas ietekmes mazināšanai. Turklāt SURE finansiālais atbalsts ir ievērojami liels – gandrīz 100 miljardi EUR. Mēs novērtējam, vai instruments lietderīgi un efektīvi mazināja bezdarba risku.

IV Kopumā mēs secinām, ka Komisija ātri un efektīvi reaģēja uz vajadzību palīdzēt dalībvalstīm saglabāt nodarbinātību. Komisija spēja sniegt ES atbalstu dalībvalstīm ātrāk nekā saskaņā ar standarta finansēšanas procedūrām. SURE satvars atspoguļoja ārkārtas kontekstu un ierobežoja ES budžeta finanšu risku. Lai gan kopumā ir izsecināms, ka SURE atbalsts sasniedza miljoniem cilvēku, trūkst visaptverošu datu par dalībvalstīm, tāpēc Komisijai ir ierobežotas iespējas novērtēt ar SURE sasniegtos rezultātus.

V Komisija ierosināja jaunu, inovatīvu regulējumu, un Padome to savlaicīgi apstiprināja, proti, tikai divus mēnešus pēc Covid-19 atzīšanas par pandēmiju. SURE atbalsts ļāva dalībvalstīm izveidot jaunas vai pagarināt jau esošās darbvieta saglabāšanas shēmas, bet, ņemot vērā ļoti atšķirīgos katras valsts darba tirgus apstākļus, visā ES izmantotās pieejas ievērojami atšķīrās.

VI *SURE* finansējuma pamatā ir aizdevumi, nevis dotācijas. Dalībvalstu pieprasījums pēc aizdevumiem atbilda Komisijas ierosinātajam budžetam 100 miljardu EUR apmērā. Viena no *SURE* īpašajām iezīmēm ir tāda, ka visas dalībvalstis sniedza garantijas līdz 25 % no visiem *SURE* ietvaros izmaksātajiem aizdevumiem, kuri visi ir jāatmaksā līdz 2050. gadam. Šīs garantijas kalpo ES budžeta aizsardzībai, jo saistību neizpildes gadījumā tās var izmantot pirms Komisijas pašas resursiem.

VII *SURE* ir instruments reaģēšanai uz krīzi, un būtiska nozīme ir ātrai līdzekļu izmaksāšanai. Lielākā daļa dalībvalstu saņēma pirmo maksājumu mazāk nekā vienu mēnesi pēc pieprasījuma. Tā kā pastāv iespēja, ka darbvietu saglabāšanas shēmas tiek izmantotas ļaunprātīgi, *SURE* regulā ir noteikts, ka ar dalībvalstīm noslēgtajos aizdevuma līgumos ir jāiekļauj noteikumi par kontroli un revīzijām, lai mazinātu krāpšanas un pārkāpumu risku. Komisija rīkoja *ad hoc* aptauju par valsts revīzijas un kontroles sistēmām 2022. gada sākumā, kad lielākā daļa finansējuma jau bija izmaksāta dalībvalstīm. Visas dalībvalstis, izņemot vienu, ziņoja par iespējamās krāpšanas un pārkāpumu gadījumiem. Tomēr, tā kā līdz 2022. gada septembrim Komisijai nebija ziņu par būtiskiem pārkāpumiem vai krāpšanu saistībā ar pašas pienākumiem saskaņā ar tiesību aktiem, Komisija nebija sākusi īpašu izmeklēšanu.

VIII Kopumā ir izsecināms, ka *SURE* sasniedza miljoniem darba ņēmēju un pašnodarbināto personu visnopietnākajā krīzes posmā un kopā ar citiem politikas atbalsta pasākumiem palīdzēja mazināt bezdarba risku. Tomēr instrumenta struktūra ir tāda, ka nav iespējams atsevišķi noteikt *SURE* ietekmi (tiešos rezultātus un koprezultātu) valsts shēmās. Tāpēc Komisija nespēj novērtēt *SURE* rezultātus katrā dalībvalstī. Piemēram, tā kā trūkst visaptverošu datu par dalībvalstīm, nav iespējams pilnībā novērtēt, cik cilvēku un uzņēmumu guva labumu no *SURE* atbalsta jeb, citiem vārdiem, nav iespējams novērtēt instrumenta potenciālo ieguldījumu bezdarba riska mazināšanā. Komisijai paziņotie dalībvalstu dati par pasākumiem, kas saistīti ar veselību, ir vēl ierobežotāki. *SURE* regulā nav iekļauta obligāta prasība veikt novērtēšanu.

IX Mēs iesakām Komisijai veikt visaptverošu *SURE* novērtēšanu, lai apkopotu gūto pieredzi, kas varētu noderēt iespējamiem turpmākiem krīzes instrumentiem.

Ievads

Pamatinformācija

01 Covid-19 pandēmijas laikā ES dalībvalstis veica vairākus sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus, lai ierobežotu koronavīrusa izplatīšanos. Ņemot vērā šos pasākumus, kā arī pandēmijas izraisīto ekonomisko nenoteiktību un robežu un rūpnīcu slēgšanas radītos piegādes ķēdes traucējumus, ES ievērojami samazinājās gan ražošana, gan patēriņš. Pandēmijas agrīnajos posmos ieviestie pasākumi ietvēra mājsēdi, kuras rezultātā uz laiku tika slēgtas dažādas ES ekonomikas nozares, piemēram, tūrisms un viesmīlība¹.

02 Izrietošais ekonomikas sarukums, ko īpaši spēcīgi izjuta ES dienvidu dalībvalstis, apdraudēja miljoniem darbvietu. Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs (*Cedefop*) 2020. gadā lēsa, ka ES-27 darba tirgū aptuveni 45 miljonus darbvietu (23 % darbaspēka) skāra ļoti augsts Covid-19 traucējumu risks un ka vēl 22 % ES darbaspēka – galvenokārt darba ņēmējus pakalpojumu nozarē ar vidēju un zemu kvalifikāciju – skāra daži ievērojami riski².

03 Šādos apstākļos ES uz pagaidu laiku ieviesa instrumentu “*SURE*” (atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā), lai palīdzētu dalībvalstīm tikt galā ar pandēmijas ietekmi darba tirgū. Ar šo instrumentu tiek sniegts atbalsts dalībvalstīm darbvietu saglabāšanas shēmu īstenošanā, gan ieviešot jaunas shēmas, gan pagarinot jau esošās. Šādi tiek nodrošināts, ka ekonomiskās grūtībās nonākušu uzņēmumu darbinieki no publiskiem avotiem saņem ienākumu atbalstu par nenostādītām stundām. Darbvietu saglabāšanas instrumenti ietver saīsināta darba laika, dīkstāves un algu subsīdiu shēmas.

¹ *Marcus, J. S. un citi, “The impact of COVID-19 on the Internal Market”, Eiropas Parlaments, 2021.*

² *Pouliakas, K.; Branka, J., EU jobs at highest risk of COVID-19 social distancing: Is the pandemic exacerbating the labour market divide?, Nr. 1, Cedefop darba dokuments, 2020.*

Par SURE

04 SURE galvenais mērķis ir sniegt finansiālu palīdzību dalībvalstīm, kuras saskaras ar nopietniem ekonomikas traucējumiem vai kuras nopietni apdraud šādi traucējumi. Finansējot darbvieta saglabāšanas shēmas, SURE uzdevums ir samazināt bezdarba un ienākumu zaudēšanas gadījumu skaitu (sk. [1. attēlu](#)). Ar šo instrumentu tiek atbalstītas jau esošās darbvietas, nevis finansētas bezdarba mazināšanas shēmas.

1. attēls. Galvenie SURE mērķi

Uzdevums

Sniegt likviditātes atbalstu saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem

Vispārējie mērķi

- Saglabāt ES ekonomikas struktūras
- Novērst ilgtermiņa ekonomisko un sociālo kaitējumu
- Veicināt ātru atveseļošanos

Tūlītējie mērķi

- Saglabāt darbvietas
- Uzturēt ienākumus
- Atbalstīt uzņēmumus
- Palīdzēt pašnodarbinātajiem

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

05 Komisijas sākotnējais tiesību akta priekšlikums par SURE attiecās tikai uz nodarbinātības mērķi³. Kad Padome pieņēma SURE regulu 2020. gada maijā, tā nolēma paplašināt regulas darbības jomu, lai atbalstītu ar veselību saistītus pasākumus (sk. [2. attēlu](#)).

³ Komisijas priekšlikums Padomes regulai par SURE, COM(2020) 139.

2. attēls. *SURE* finansēto darbību veidi

Ar *SURE* finansētās darbības

NODARBINĀTĪBA



- ▶ Algu subsīdiju shēmas
- ▶ Atbalsts pašnodarbinātām personām
- ▶ Īpaši vecāku atvaļinājuma pabalsti
- ▶ Atbalsts sezonas darbiniekiem
- ▶ Atbalsts mācībām, ko rīko saīsinātadara laika dēļ

VESELĪBA



- ▶ Īpašs Covid-19 slimības atvaļinājums un/vai karantīnas atvaļinājums
- ▶ Atbalsts veselības un drošības prasību izpildei publiskajā sektorā un darba vietās
- ▶ Palielināti valsts veselības aprūpes izdevumi (medicīnas darbinieki, iekārtas, slimnīcu renovācija)
- ▶ Prēmiju maksājumi jau strādājošajiem veselības aprūpes darbiniekiem un citiem darbiniekiem
- ▶ Papildu veselības aprūpes speciālistu pieņemšana darbā

Avots: ERP, pamatojoties uz [Komisijas datiem](#).

06 Instrumenta “*SURE*” ietvaros tiek izsniegti aizdevumi dalībvalstīm, un šo instrumentu finansē ar aizņēmumiem. Instrumentu pārvalda Komisija, aptverot aizņēmumu operācijas un aizdevumu administrēšanu un izmaksāšanu. Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (ECFIN ĢD) kā vadošais ģenerāldirektorāts koordinēja instrumenta izveidi un īstenošanu ciešā sadarbībā ar Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorātu (EMPL ĢD) un Budžeta ģenerāldirektorātu (BUDG ĢD) (sk. [1. tabulu](#)).

1. tabula. Ģenerāldirektorātu atbildības sadalījums

ECFIN ĢD	EMPL ĢD	BUDG ĢD
○ Izstrādā norādījumus par to, kāda veida shēmas uzskatāmas par tiesīgām saņemt <i>SURE</i> atbalstu, un veidnes <i>SURE</i> finansējuma pieprasīšanai; ○ novērtē valsts pasākumus <i>SURE</i> ietvaros (kopā ar EMPL ĢD); ○ novērtē, vai ir radies pēkšņs un nopietns publisko izdevumu pieaugums (nosacījums <i>SURE</i> aizdevumu aktivizēšanai); ○ izstrādā Komisijas priekšlikumu Padomes īstenošanas lēmumiem; ○ uzrauga finanšu īstenošanu un sagatavo pusgada ziņojumus.	○ Novērtē valsts pasākumus <i>SURE</i> ietvaros (kopā ar ECFIN ĢD); ○ pārbauda, vai nav pārkāpšanās ar Eiropas Sociālā fonda dotācijām; ○ uzrauga finanšu īstenošanu un sniedz ieguldījumu pusgada ziņojumu sagatavošanā (sadarbībā ar ECFIN ĢD).	○ Sagatavo garantijas un aizdevuma līgumu veidnes; ○ kopā ar dalībvalstīm nosaka aizdevuma parametrus (piemēram, atmaksāšanas termiņu); ○ emitē obligācijas, administrē aizdevumus, apstrādā izmaksājumus un atmaksājumus; ○ uzrauga finanšu īstenošanu un sagatavo ceturkšņa finanšu ziņojumus.

Avots: ERP.

07 *SURE* ir pagaidu instruments, kas ir pieejams līdz 2022. gada 31. decembrim, ja vien Padome pēc Komisijas priekšlikuma nenolems to pagarināt.

Finansējuma apjoms

08 Saskaņā ar Regulu Komisija *SURE* atbalsta finansēšanai kapitāla tirgos var aizņemties līdz 100 miljardiem EUR⁴. Katra dalībvalsts, kas vēlas izmantot *SURE* atbalstu, nosūta pieprasījumu Komisijai. Komisija izvērtē katru pieprasījumu un, ja tas atbilst Regulā paredzētajiem attiecināmības nosacījumiem, ierosina Padomei apstiprināt *SURE* finansiālo palīdzību. Tad Padome pieņem īstenošanas lēmumu par kompensējošu aizdevumu, kas ir aizdevums, ko izsniedz ar tādiem pašiem noteikumiem, ar kādiem Komisija to saņēmusi kapitāla tirgos. Šis aizdevums ir finansiālā palīdzība attiecīgajai dalībvalstij.

09 Instrumenta finansēšanai Komisija emitēja obligācijas kapitāla tirgos. Komisijas emitētajām obligācijām bija dažādi atmaksāšanas termiņi – no pieciem līdz 30 gadiem. Investori bija ļoti ieinteresēti *SURE* obligācijās.

10 Turklāt pirmo reizi Komisija emitēja *SURE* obligācijas kā sociālās obligācijas (sk. [1. izcēlumu](#)).

1. izcēlums

Sociālās obligācijas un *SURE* sociālo obligāciju satvars

Sociālās obligācijas ir instrumenti, ar kuriem piesaista līdzekļus jauniem un jau pastāvošiem projektiem ar pozitīvu sociālu iznākumu.

SURE sociālo obligāciju satvars ir saskaņots ar [sociālo obligāciju principiem](#), ko noteikusi Starptautiskā kapitāla tirgu asociācija – pašregulējoša organizācija un tirdzniecības asociācija kapitāla tirgu dalībniekiem. Saskaņā ar šo satvaru Komisijai, pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem datiem, ir jāpublicē ziņojumi par *SURE* ieņēmumu piešķiršanu, izdevumu veidiem un *SURE* finansiālās palīdzības ietekmi.

⁴ Regula (ES) Nr. 2020/672, 5. pants.

Revīzijas tvērums un pieeja

11 Mēs novērtējām, vai *SURE* nodrošināja efektīvu un lietderīgu reakciju, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas radīto bezdarba risku Eiropas Savienībā, un vai Komisija īstenoja *SURE* efektīvi. Konkrēti, mēs pārbaudījām, vai

- o instrumentu izveidoja savlaicīgi;
- o tika ieviesta atbilstoša kārtība, lai, īstenojot *SURE*, ierobežotu ES budžeta pakļautību finanšu riskam;
- o *SURE* tiesiskais regulējums un tā īstenošana atspoguļoja krīzes stāvokli, bet nepieļāva krāpšanas un pārkāpumu risku;
- o Komisija izstrādāja stabilu sistēmu, lai uzraudzītu ar *SURE* finansēto valsts līmeņa darbvietu saglabāšanas shēmu īstenošanu un novērtētu to ietekmi;
- o *SURE* efektīvi palīdzēja dalībvalstīm aizsargāt darbvietas.

12 Revīzijā aptvertais laikposms bija no 2020. gada aprīļa, kad Komisija ierosināja *SURE* regulu, līdz revīzijas apmeklējumu beigām 2022. gada septembrī. Revīzijā galvenā uzmanība tika pievērsta Komisijai. Tvērumā neietilpa *SURE* īstenošanas novērtēšana atsevišķās dalībvalstīs un Komisijas veiktā aizņēmumu operāciju pārvaldība.

13 Mēs ieguvām datus un informāciju no galvenajiem Komisijas ģenerāldirektorātiem, kuri atbild par *SURE*, un no *Eurostat*. Mēs apspriedāmies ar *Eurofound* (ES aģentūra darba apstākļu uzlabošanai) un Eiropas Politikas pētījumu centru (*CEPS*) (ES domnīca).

14 Cita starpā veicām šādu revīzijas darbu:

- o izskatījām spēkā esošos ES tiesību aktus, Komisijas norādījumus un informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm, kā arī citus attiecīgos dokumentus;
- o intervējām Komisijas, *CEPS* un *Eurofound* pārstāvjus;
- o pamatojoties uz finansiālās palīdzības pieprasījumu izlasi, analizējām *SURE* piemērošanas un ziņošanas procesus;
- o analizējām dalībvalstu atbildes uz Komisijas 2022. gada sākumā rīkoto aptauju, lai novērtētu pārkāpumu un krāpšanas risku.

15 Mēs revidējām *SURE*, jo tika ziņots, ka šim instrumentam bija liela nozīme Covid-19 pandēmijas ietekmes mazināšanā un sākotnēji prognozētā krasā bezdarba pieauguma nepieļaušanā. Turklāt ar *SURE* sniegtais finansiālais atbalsts ir liels – gandrīz 100 miljardi EUR.

Apsvērumi

Ar instrumentu “SURE” tika nodrošināta savlaicīga reakcija, un tas ļāva mazināt bezdarba risku Covid-19 pandēmijas laikā

16 Mēs pārbaudījām, vai ar instrumentu tika nodrošināta savlaicīga reakcija un vai tas ļāva mazināt bezdarba risku Covid-19 pandēmijas laikā. Cita starpā analizējām attiecīgo procesu grafiku no pandēmijas izziņošanas dienas. Tāpat skatījāmies, vai Komisija pienācīgi novērtēja paredzamo pieprasījumu pēc *SURE* aizdevumiem un attiecīgi noteica finansējuma apjomu. Skatījām arī Komisijas pieņemumus par dalībvalstu finanšu ietaupījumiem, kas panākti, piemērojot *SURE*.

ES ieviesa *SURE* ātri

17 Pasaules Veselības organizācija pasludināja Covid-19 par pandēmiju 2020. gada 11. martā. Mazāk nekā mēnesi vēlāk, 2. aprīlī, Komisija iesniedza Padomei *SURE* regulas priekšlikumu. Tobrīd Komisija jau bija sākusi sarunas ar dalībvalstīm par apņemšanos sniegt kopīgas garantijas daļai aizņēmumu.

18 Divus mēnešus pēc Covid-19 pasludināšanas par pandēmiju Padome 2020. gada 19. maijā pieņēma regulu ar dažām izmaiņām, tostarp izvērsa *SURE* finansiālās palīdzības darbības jomu, iekļaujot arī ar veselību saistītus pasākumus (sk. [05. punktu](#)).

19 *SURE* ir unikāls instruments, tāpēc to ir grūti salīdzināt ar citiem instrumentiem. Tomēr varam atzīmēt, ka laikposms, kas iepriekšējās krīzēs bija vajadzīgs no Komisijas priekšlikuma līdz Padomes grozījumiem Kopīgo noteikumu regulā⁵, vidēji bija seši mēneši, savukārt *SURE* regulu pieņēma divos mēnešos. Šī ātrā reakcija bija būtiski svarīga, un pirmos aizdevumus dalībvalstīm izmaksāja jau Covid-19 krīzes sākumā.

20 Pēc regulas pieņemšanas 2020. gada maijā Komisija piesaistīja finansējumu kapitāla tirgos un tā paša gada oktobrī izmaksāja dalībvalstīm pirmos aizdevumus (sk. [3. attēlu](#)).

⁵ Kopīgo noteikumu regulas, kas attiecās uz 2007.–2013. gada plānošanas periodu un 2014.–2020. gada plānošanas periodu, attiecīgi [Regula \(ES\) Nr. 1083/2006](#) un [Regula \(ES\) Nr. 1303/2013](#).

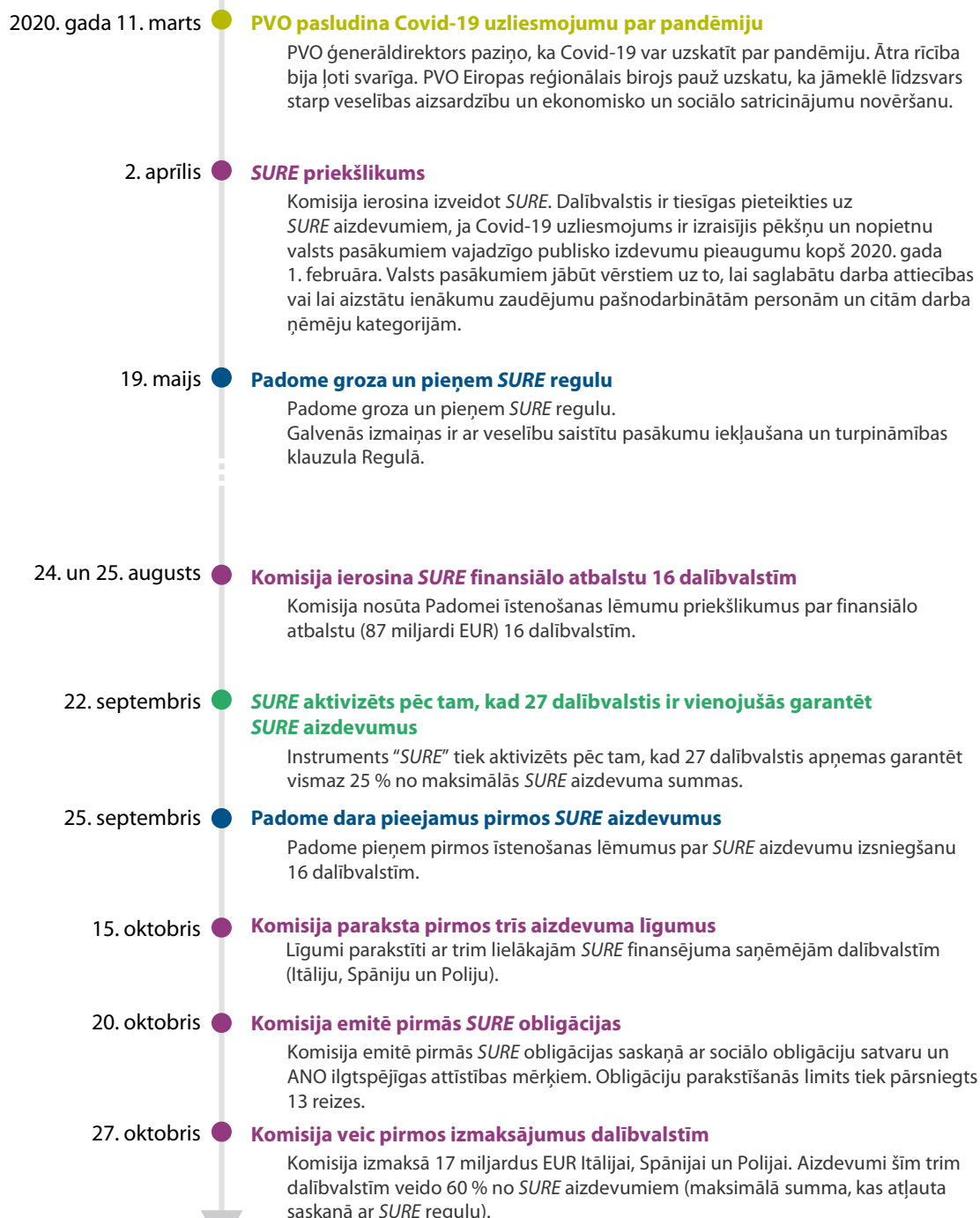
3. attēls. Īsais laikposms, kas bija vajadzīgs no pandēmijas izsludināšanas līdz pirmajai līdzekļu izmaksai *SURE* ietvaros

● Starptautiskā organizācija

● Eiropas Komisija

● Eiropadome

● Dalībvalstis



Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas dokumentiem.

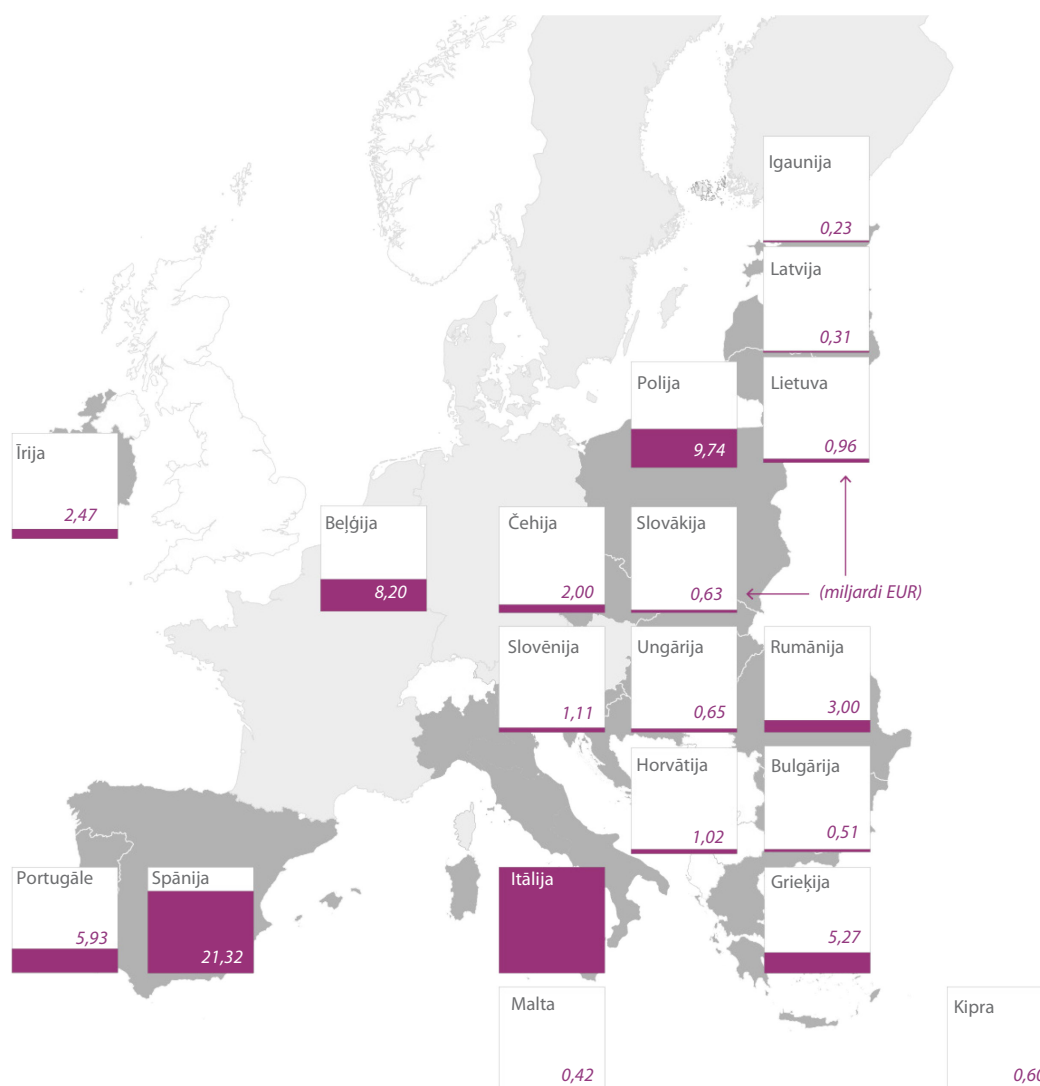
Dalībvalstu pieprasījums pēc *SURE* finansējuma atbilda Komisijas aplēsēm

21 Ar *SURE* tiek sniegta finansiālā palīdzība dalībvalstīm, kuras saskaras ar traucējumiem darba tirgū Covid-19 pandēmijas dēļ. Lai noteiktu paredzamo pieprasījumu pēc *SURE* aizdevumiem, Komisija 2020. gada marta beigās sagatavoja trīs scenārijus, ņemot vērā mājsēdes iespējamo ilgumu, mājsēdes aptvērumu un aizdevumus pieprasīto valstu skaitu. Iegūtā aplēse par finansējuma vajadzībām darbvieta saglabāšanas shēmām bija no 50 miljardiem EUR līdz 100 miljardiem EUR. Komisija izvēlējās vislielāko vajadzību scenāriju (100 miljardi EUR). Tādējādi bija ņemta vērā tolaik valdošā nenoteiktība par Covid-19 pandēmijas ietekmi.

22 Komisijas aplēse izrādījās pietiekama, lai apmierinātu ES radušos pieprasījumu pēc *SURE* finansiālā atbalsta, kaut arī Padome bija iekļāvusi regulas darbības jomā arī ar veselību saistītus pasākumus. Astoņas dalībvalstis (Dānija, Vācija, Francija, Luksemburga, Nīderlande, Austrija, Somija un Zviedrija) izvēlējās neizmantot *SURE*. Visās šajās dalībvalstīs jau bija ieviestas valsts finansētas darbvieta saglabāšanas shēmas.

23 Līdz 2022. gada augustam Padome bija apstiprinājusi kopējo finansiālo palīdzību 19 dalībvalstīm 93,3 miljardu EUR apmērā. No šīs kopsummas gandrīz 92 miljardus EUR (98 %) izmaksāja līdz 2022. gada augustam (sk. [4. attēlu](#)).

4. attēls. *SURE* izmaksājumu summas (91,8 miljardi EUR, 2022. gada augusts)



Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem par *SURE* izmaksājumiem.

24 Gandrīz pusi atbalsta sniedza divām dalībvalstīm – Itālijai un Spānijai. Tikai divas dalībvalstis – Polija un Rumānija –, kur izdevumi pasākumiem, kas bija tiesīgi saņemt *SURE* atbalstu, nerasniedza prognozēto apjomu, neprasīja izmaksāt visus pieejamos aizdevumus.

Komisija lēš, ka dalībvalstis, izmantojot *SURE*, varētu būt ietaupījušas aptuveni 8 miljardus EUR

25 Viens no iemesliem, kāpēc *SURE* atbalsts dalībvalstīs bija pieprasīts, bija iespēja piekļūt finansējumam par salīdzinoši zemām izmaksām. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem, pateicoties Eiropas Savienības AAA kredītreitingam, *SURE* finansiālā palīdzība ļāva dalībvalstīm ietaupīt 8,5 miljardus EUR procentu maksājumos salīdzinājumā ar to, ko tās būtu maksājušas, ja pašas būtu aizņēmušās tādu pašu summu kapitāla tirgū⁶.

26 Mēs pārliecinājamies, ka aplēstie procentu ietaupījumi atspoguļo aizdevumu apjomu un atšķirību starp ES kredītreitingu un atsevišķu dalībvalstu kredītreitingu. Ietaupījumi koncentrējās piecās saņēmējās dalībvalstīs (Itālijā, Spānijā, Rumānijā, Polijā un Grieķijā) un bija robežās no 0,5 miljardiem EUR līdz 3,8 miljardiem EUR, veidojot gandrīz 86 % no kopējiem aplēstajiem ietaupījumiem.

Instrumenti “*SURE*” rada ierobežotu ES budžeta finanšu risku

27 Pamatojoties uz noteikumiem, kas paredzēti *SURE* regulā un ar dalībvalstīm noslēgtajos garantijas nolīgumos, mēs analizējām, vai tika ieviesti pasākumi, lai ierobežotu ES budžeta pakļautību finanšu riskam.

Dalībvalstis garantēja 25 % no visiem *SURE* aizdevumiem

28 Lai gan *SURE* finansējuma pamatā ir aizdevumi, nevis dotācijas, tomēr ES budžets ir pakļauts riskam, ka viena vai vairākas dalībvalstis nepilda aizdevumu atmaksāšanas saistības. Tāpēc *SURE* ietvaros bija svarīgi panākt, ka visas dalībvalstis piekrīt sniegt neatsaucamas garantijas pēc pieprasījuma proporcionāli to relatīvajai daļai no ES kopējā nacionālā kopienākuma, aptverot 25 % no *SURE* finansējuma. Atlikušo daļu garantē no ES budžeta.

29 Dalībvalstu garantijas bija paredzētas kā rezerve ES budžeta aizsardzībai. Ja kāda dalībvalsts neatmaksātu aizdevumu laikus, Komisija varētu saukt pie atbildības visas pārējās dalībvalstis. Saistību neizpildes gadījumā saskaņā ar tiesību aktiem no Komisijas tiek gaidīts, ka tā “izskatīs iespējas” izmantot ES budžetu nesamaksāto parādu atmaksāšanai⁷. Tomēr Komisija var arī vispirms izmantot dalībvalstu garantijas.

⁶ “*SURE*: pēc diviem gadiem”, ceturtais pusgada ziņojums, COM(2022) 483.

⁷ Regula (ES) 2020/672, 11. panta 5. punkts.

Komisija mums paskaidroja, ka, visticamāk, tā vispirms izmantotu šo dalībvalstu garantiju iespēju. Gadījumā, ja visa dalībvalstu garantiju rezerve 25 miljardu EUR apmērā būtu izsmelta, atlikušo parādu atmaksātu no ES budžeta. Šādi noteikumi kalpo par garantiju investoriem, ka ES parāda nesamaksāšanas risks ir ļoti mazs, ņemot vērā Savienības AAA kredītreitingu (sk. [25.](#) punktu).

Papildu prudenciālie noteikumi vēl vairāk ierobežo ES budžeta finanšu risku

30 Papildus iepriekš minētajam *SURE* regulā ir iekļauti divi svarīgi mehānismi (“prudenciālie noteikumi”), kuru nolūks ir mazināt maksimālo gada risku, turklāt katrai dalībvalstij⁸:

- kopējā atmaksājamā summa gadā nepārsniedz 10 miljardus EUR, kas ir 10 % no kopējā *SURE* pieejamā finansējuma. Lai sasniegtu šo mērķi, Komisija emitēja obligācijas ar dažādiem termiņiem;
- jebkurām trim dalībvalstīm nedrīkst piešķirt vairāk kā 60 % no kopējā pieejamā finansējuma.

Mēs uzskatām, ka šie prudenciālie noteikumi vēl vairāk ierobežo ES budžeta finanšu risku dalībvalstu saistību neizpildes gadījumā.

31 *SURE* finansējums dalībvalstīm tiek piešķirts aizdevumu veidā. Aizdevumi jāatmaksā laikposmā no 2025. līdz 2050. gadam, un vidējais atmaksāšanas termiņš ir 14,5 gadi⁹. [5. attēlā](#) ir parādīts atmaksāšanas termiņu sadalījums pa valstīm un ilustrēta prudenciālo noteikumu darbība. Piemēram, no 2025. līdz 2050. gadam ir trīs gadi, kuros maksimālā atmaksājamā aizdevumu summa ir 10 miljardi EUR. Atšķirībā no dažām iepriekšējām krīzēm daudzām dalībvalstīm atbalsts bija vajadzīgs vienlaikus. Dalībvalstis iesniedza līdzekļu pieprasījumus kopumā un norādīja vēlamā atmaksāšanas termiņu. Komisija attiecīgi saplānoja dažādus *SURE* aizdevumus ar dažādiem termiņiem.

⁸ Regula (ES) 2020/672, 9. pants.

⁹ “*SURE*: pēc diviem gadiem”, ceturtais pusgada ziņojums, [COM\(2022\) 483](#).

5. attēls. *SURE* aizdevumu atmaksāšanas termiņi un atmaksāšanas grafiks pa dalībvalstīm



Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem par *SURE* aizdevumu atmaksāšanas termiņiem un atmaksāšanas grafikiem.

Komisija ieviesa elastīgu *SURE* satvaru, kas atšķirās no standarta finansēšanas kārtības

32 Mēs novērtējām, vai *SURE* pārvaldības satvars atbilda ārkārtas stāvoklim. Mēs analizējām arī procesus, ko Komisija bija ieviesusi *SURE* finansiālās palīdzības pieprasīšanai un piešķiršanai, ietverot arī līdzekļu izmaksāšanu dalībvalstīm. Šo analīzi apstiprinājām ar gadījumu izlasi. Visbeidzot, novērtējām, vai Komisija veica pirmos soļus, lai dalībvalstu līmenī novērtētu krāpšanas un pārkāpumu risku *SURE* finansēto darbvietu saglabāšanas shēmu īstenošanā.

SURE satvars atbilda ārkārtas stāvoklim

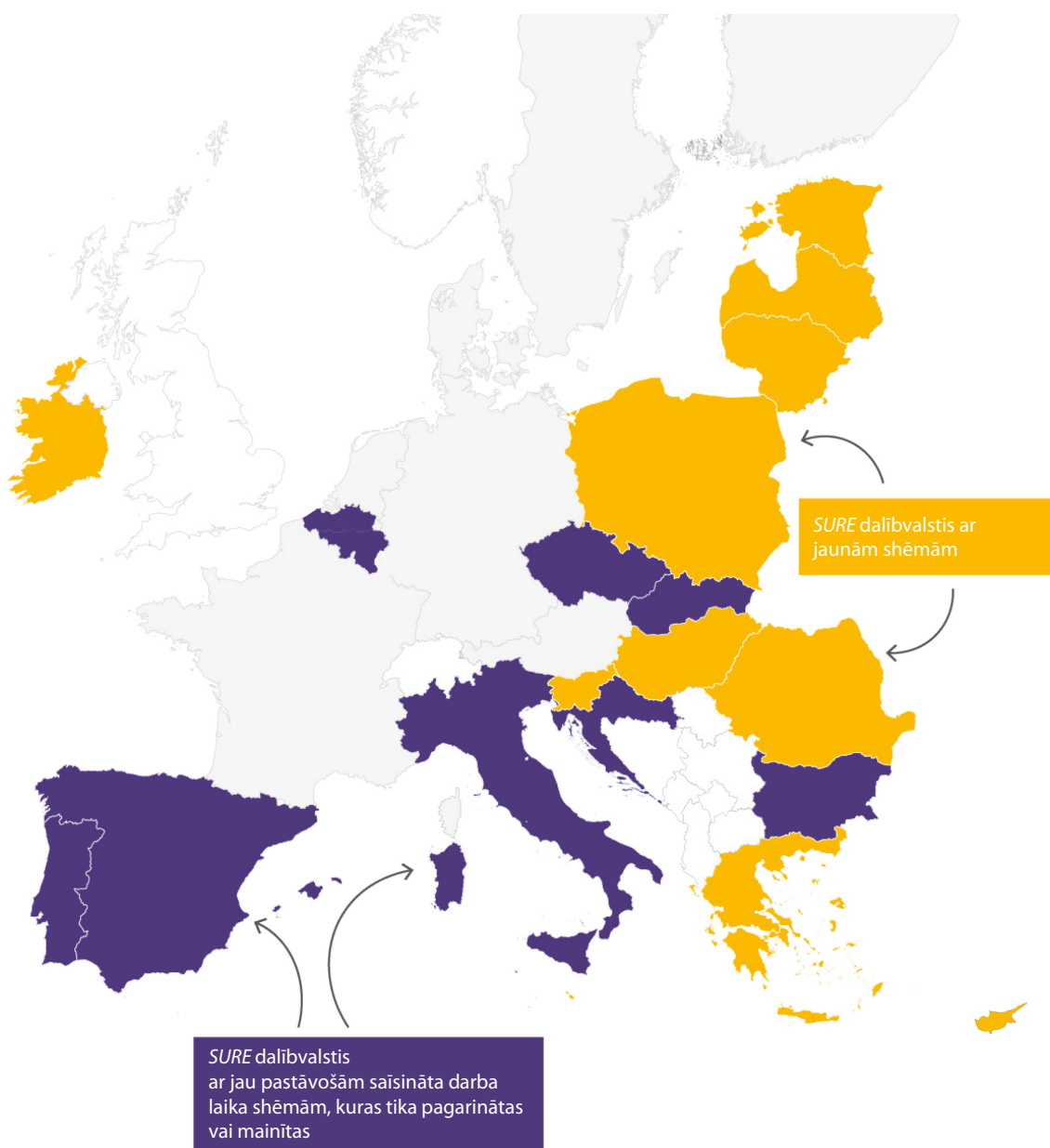
33 *SURE* ir instruments reaģēšanai uz krīzi, kas paredzēts, lai sniegtu dalībvalstīm pagaidu un atmaksājamu finansiālu palīdzību. Līdz ar to *SURE* satvars – *SURE* regula un Komisijas izdarītās Regulas piemērošanas izvēles – ir apzināti iecerēti vienkāršāks nekā Komisijas standarta finansēšanas procedūras.

34 Piemēram, *SURE* regulā nebija iestrādāta prasība Komisijai, novērtējot dalībvalstu finansiālās palīdzības pieprasījumus, analizēt valsts esošo vai plānoto darbvietu saglabāšanas shēmu tvērumu un struktūru. Tā kā šīs shēmas dažādās dalībvalstīs būtiski atšķirās (piemēram, atbalstīto uzņēmumu lielums, nozares un apgrozījums, attiecināmo darba ņēmēju grupas, shēmu līmeņi un ilgums, kā arī atlaišanas aizliegums reizēm bija iekļauts, bet reizēm ne), tad šāda analīze būtu ievērojami aizkavējusi aizdevumu izmaksāšanu.

SURE regulā paredzētie nosacījumi bija plaši, un Komisija tos novērtēja ciešā saziņā ar dalībvalstīm

35 Vienpadsmit no 19 dalībvalstīm, kuras saņēma *SURE* līdzekļus, piešķīra finansiālo palīdzību tam, lai izveidotu jaunas darbvietu saglabāšanas shēmas, savukārt astoņas dalībvalstis – lai pagarinātu vai mainītu jau esošās shēmas (sk. [6. attēlu](#)).

6. attēls. Jaunas ar *SURE* finansētas saīsināta darba laika shēmas un jau pastāvošo shēmu pagarināšana



Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurofound* datiem.

36 *SURE* regulā¹⁰ ir izvirzīti divi galvenie instrumenta izmantošanas nosacījumi:

- o pēkšņs un būtisks publisko izdevumu pieaugums, kas tieši saistīts ar darbvietu saglabāšanas shēmām (atbalsta aktivizēšanas nosacījums);
- o *SURE* atbalsta izmantošana darbvietu saglabāšanas shēmām (t. i., saīsināta darba laika shēmām vai līdzīgiem pasākumiem) vai ar veselību saistītiem pasākumiem (attiecināmības nosacījums).

37 Pamatojoties uz mūsu veikto 31 gadījuma (tostarp ar veselību saistītu pasākumu) pārbaudi, konstatējām, ka Komisija pienācīgi novērtēja šo divu *SURE* izmantošanas nosacījumu ievērošanu.

38 Regulā ietvertie attiecināmības nosacījumi bija plaši, tādējādi dalībvalstīm bija dota ievērojama rīcības brīvība lemt par to, kurp virzīt ES finansējumu. Līdz ar to Komisijas uzdevums novērtēt atbalsta pieprasījumus nebija tik grūts. Komisija pārbaudēs meklēja tikai apliecinājumu tam, ka finansējumam pieteiktie pasākumi palīdzēs cilvēkiem saglabāt darbu, ko apdraud Covid-19. Taču tiesību aktos netika prasīts, lai Komisija novērtētu pasākumu izmaksu lietderību. Tiesību aktos ir noteikts, ka *SURE* “papildina valsts pasākumus (..), tas sniedz finansiālu palīdzību”¹¹. Komisija uzskatīja, ka šīs prasības izpildi garantē instrumenta izmantošanai izvirzītie nosacījumi un ka nav vajadzības novērtēt, vai *SURE* atbalsts papildina citus dalībvalstu pasākumus.

39 Lai līdzekļus izmaksātu ātri, Komisija ierosināto shēmu novērtēšanas procesā uzturēja ciešus divpusējus kontaktus ar dalībvalstīm, lai, piemēram,

- o izskaidrotu instrumenta izmantošanas nosacījumus (īpaši tehniska līmeņa divpusējās sanāksmēs, pirms dalībvalstis iesniedza oficiālos palīdzības pieprasījumus). Tā, dažkārt Komisijai bija jāpaskaidro dalībvalstīm, ka daži valsts pasākumi nav tiesīgi saņemt *SURE* atbalstu (sk. [2. izcēlumu](#));
- o vajadzības gadījumā saņemt papildu skaidrojumus par dalībvalstu iesniegto informāciju.

¹⁰ Regula (ES) 2020/672, 3. pants.

¹¹ Regula (ES) 2020/672, 2. pants.

2. izcēlums

Valsts pasākumi, kas nav tiesīgi saņemt *SURE* finansējumu

- Atbalsts bezdarbniekiem (piemēram, pabalsti vai aktīva darba tirgus politika)
- Atbalsts neaktīvām personām (piemēram, studentiem, pensionāriem)
- Ar nodarbinātību nesaistīts likviditātes atbalsts un dotācijas uzņēmumiem (piemēram, elektroenerģijas/ūdens izmaksas, nomas maksas subsīdijas, vienreizēji pasākumi MVU bankrota novēršanai)
- Uzņēmumu netiešo darbaspēka izmaksu samazināšana bez prasības saglabāt nodarbinātību (piemēram, vispārējs sociālā nodrošinājuma iemaksu samazinājums)
- Tiešs ienākumu atbalsts darba ņēmējiem (piemēram, darbinieku nodokļu saistību samazināšana – šie pasākumi tieši neaizsargā nodarbinātību un nenovērš darbvietu zaudēšanu)
- Uzņēmumu nodokļu saistību atlikšana (piemēram, sociālā nodrošinājuma iemaksu atlikšana – šie pasākumi nav saistīti ar valsts izdevumiem)

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas dokumentiem.

40 Gadījumos, kad Komisija novēroja mazāku *SURE* līdzekļu apguvi, nekā sākotnēji plānots, tā aktīvi iesaistījās apspriedēs ar valsts iestādēm, lai palīdzētu izmantot pieejamo finansējumu, piemēram, apstiprinot papildu attiecināmos pasākumus vai izvēršot jau esošos pasākumus.

Padome izvērta *SURE* darbības jomu, lai finansētu ar veselību saistītus pasākumus, tādējādi samazinot primāro uzsvaru uz nodarbinātību

41 *SURE* regulā ir norādīts, ka galvenais mērķis ir nodarbinātības atbalsts. Kad darbības jomā ietvēra arī ar veselību saistītu pasākumu finansēšanu (piemēri doti [2. attēlā](#)), samazinājās galvenais uzsvars uz cilvēku paturēšanu darba tirgū. Lai gan ar veselību saistīti pasākumi ir attiecināmi, tiem vajadzētu būt tikai papildinošiem pasākumiem¹².

¹² Regula (ES) 2020/672, 1. panta 2. punkts.

42 Komisijas neoficiālie norādījumi, ko apsprieda un saskaņoja vienā no Padomes darba grupām 2020. gada augustā, paredzēja, ka ar veselību saistītiem pasākumiem noteiktā dalībvalstī nevajadzētu atvēlēt vairāk par 15 % no kopējiem *SURE* izdevumiem. Kopumā šī robežvērtība tika ievērota, jo dalībvalstu izdevumi ar veselību saistītiem pasākumiem veidoja aptuveni 5 % no kopējā *SURE* budžeta.

43 Tomēr Komisija interpretēja Regulas formulējumu “blakus kārtā” (un Padome šo interpretāciju atbalstīja) tā, ka ar veselību saistītiem pasākumiem noteiktā dalībvalstī nevajadzētu atvēlēt vairāk par 50 % no *SURE* izdevumiem. No septiņām dalībvalstīm, kuras *SURE* finansējumu piešķīra ar veselību saistītiem pasākumiem, četrās dalībvalstīs šī izdevumu daļa nepārsniedza 15 %. Portugālē ar veselību saistītiem pasākumiem izmantoja 23 % *SURE* aizdevumu, bet Ungārijā un Rumānijā – gandrīz 50 %. Pārējās divpadsmit dalībvalstis šo iespēju neizmantoja.

Komisija izmaksāja līdzekļus dalībvalstīm ātri

44 Komisija ātri izvērtēja dalībvalstu pieprasījumus. Tā rezultātā 13 no 19 dalībvalstīm, kuras prasīja *SURE* finansējumu, saņēma pirmo izmaksājumu viena mēneša laikā pēc līdzekļu pieprasījuma. Vēl piecas dalībvalstis pirmo izmaksājumu saņēma nākamajā mēnesī. Pēdējā no šīm 19 dalībvalstīm lūdza līdzekļu saņemšanu vēlāk: piecus mēnešus pēc pieprasījuma iesniegšanas.

***SURE* aizdevuma līgumos bija iekļauti noteikumi par krāpšanas un pārkāpumu risku, taču tiesiskajā regulējumā nebija prasīts novērtēt dalībvalstu kontroles sistēmu stabilitāti**

45 Pasākumi reaģēšanai uz krīzēm – arī *SURE* finansētās darbvietu saglabāšanas shēmas – ir īpaši pakļauti iespējamiem pārkāpumiem un ļaunprātīgai izmantošanai, kā norāda Komisijas finansētais tīkls “Eiropas platforma sadarbības stiprināšanai nolūkā novērst nedeklarētu darbu”¹³ un vairāki augstāko revīzijas iestāžu ziņojumi¹⁴.

¹³ Eiropas platforma sadarbības stiprināšanai nolūkā novērst nedeklarētu darbu, “COVID-19: combating fraud in short-term financial support schemes”, , 2021. gada maijs.

¹⁴ Horvātijas (2021), Īrijas (2021) un Latvijas (2020) augstākās revīzijas iestādes.

46 *SURE* regulā ir prasīts ar katru dalībvalsti noslēgtajā aizdevuma līgumā iekļaut noteikumus par kontroli un revīzijām, lai mazinātu krāpšanas un pārkāpumu risku, kā noteikts Finanšu regulā¹⁵. Komisija ir ieviesusi sistēmas, kuru uzdevums ir novērst krāpšanu un pārkāpumus gan ES, gan dalībvalstīs. Dalībvalstis atbild par līdzekļu pareizu izmantošanu valsts līmenī ar mērķi novērst pārkāpumus un krāpšanu un, iespējams, no saņēmējiem atgūt nepareizi izmantotus līdzekļus. Tiesiskajā regulējumā nav prasīts, lai Komisija novērtētu, cik stabilas ir dalībvalstu kontroles sistēmas, kuras piemēro no ES fondiem atbalstīto valsts pasākumu īstenošanai. Saskaņā ar tiesisko regulējumu attiecībā uz vienošanos par aizdevumiem Komisija koncentrējās uz ES kā aizdevējas pienākumiem un dalībvalstu kā aizņēmēju pienākumiem. Piemēram, *ex post* pārbaudēs Komisija pārlicinās, vai ar *SURE* atbalstītie dalībvalstu pasākumi atbilst tiem, kas paredzēti Padomes īstenošanas lēmumos. Jāatzīmē, ka, finansējumu piešķirot aizdevumu veidā, Komisijas juridiskā atbildība par krāpšanu un pārkāpumiem nav tik plaša kā kohēzijas politikā, kur finansējumu piešķir dotāciju veidā.

47 Ņemot vērā to, ka mēs bijām uzsākuši revīziju, un lai iegūtu vairāk informācijas par aizdevuma līgumu darbību uz vietas, Komisija 2022. gada janvārī rīkoja *ad hoc* aptauju par revīzijas un kontroles sistēmām *SURE* atbalsta saņēmējās dalībvalstīs. Tobrīd bija izmaksāti jau aptuveni 95 % aizdevumu. Atbildēs uz aptaujas jautājumiem dalībvalstis ziņoja, ka *SURE* atbalstītajiem pasākumiem tās izmantoja tās pašas revīzijas un kontroles sistēmas, kas bija ieviestas pirms pandēmijas. Visas dalībvalstis, izņemot vienu, atbildēja, ka ir atklājušas pārkāpumus vai krāpšanu. Visos šajos gadījumos dalībvalstis veica izmeklēšanu. Pēc izmeklēšanas 13 dalībvalstīs tika uzsākta tiesvedība, lai atgūtu nepareizi izmantotus līdzekļus¹⁶. Ja Komisijai ir nopietnas šaubas par to, kā dalībvalstis izmanto *SURE* līdzekļus, tai ir iespēja sākt izmeklēšanu. 2022. gada septembrī Komisija nebija sākusi nevienu izmeklēšanas lietu, uzskatot, ka tās rīcībā nebija informācijas par būtiskiem pārkāpumiem vai krāpšanu saistībā ar tās pienākumiem saskaņā ar iepriekšējā punktā minētajiem tiesību aktiem. Aizdevumu izmantošana nozīmē, ka iespējamie pārkāpumi valsts shēmās ierobežo ES budžeta finanšu risku. Tomēr ES varētu būt pakļauta reputācijas riskam, ja veidotos uzskats, ka no ES budžeta finansiāli atbalstītos pasākumos iespējama krāpšana.

¹⁵ Regula (ES) 2020/672, 13. panta 1. punkts, atbilstoši Regulai (ES) Nr. 2018/1046, 220. panta 5. punkts.

¹⁶ *SURE* pēc 18 mēnešiem: trešais pusgada ziņojums, COM(2022) 128.

Ar *SURE* aizdevumiem tika dots ieguldījums valsts līmeņa darbvietu saglabāšanas shēmu finansēšanā, un tādējādi tika ierobežots bezdarba pieaugums Covid-19 krīzes laikā

48 Mēs pārbaudījām, vai ir sasniegts vispārējais *SURE* mērķis, t. i., krīzes laikā finansēt dalībvalstu shēmas darba ņēmēju atbalstam un mazināt bezdarba risku. Instrumenta struktūra neļauj šajās shēmās atsevišķi noteikt *SURE* ietekmi. Mēs analizējām *Eurostat* un *Eurofound* datus, Komisijas informāciju un salīdzinošu Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) pētījumu.

49 Viens no galvenajiem veidiem, kādā valstu valdības centās novērst iespējamu bezdarba pieaugumu, bija darbvietu saglabāšanas shēmas, kas bija tiesīgas saņemt *SURE* atbalstu (sk. [3. izcēlumu](#)). Šīs shēmas un līdzīgi pasākumi ļāva darba devējiem, kuri piedzīvoja īslaicīgu pieprasījuma vai ražošanas kritumu (īpaši pandēmijas mājsēdes posmos), samazināt savu darbinieku darba laiku tā vietā, lai viņus atlaistu. Tādējādi darba ņēmēji varēja saglabāt nodarbinātību un ienākumu apjomu.

3. izcēlums

Darbvietu saglabāšanas shēmu izmantošana pandēmijas laikā

Pandēmijas laikā Eiropas Savienībā ieviesto darbvietu saglabāšanas shēmu budžeti bija līdz šim nepieredzēti lieli. Saskaņā ar *Eurofound* datiem laikā no 2020. gada marta līdz septembrim vairāk nekā 40 miljoni darba ņēmēju un gandrīz četri miljoni darba devēju Eiropas Savienībā izmantoja nodarbinātības aizsardzības shēmas un pasākumus. Tātad vairāk nekā 20 % ES darbaspēka saņēma saīsināta darba laika vai pagaidu bezdarbnieka pabalstus. Finanšu un ekonomikas krīzes kulminācijas laikā 2009. gadā nodarbinātības aizsardzības shēmas aptvēra mazāk nekā 1,8 miljonus darba ņēmēju. Izdevumi par šīm valsts shēmām pandēmijas pirmā viļņa laikā bija gandrīz 10 reizes lielāki nekā visas 2008.–2010. gada finanšu krīzes laikā¹⁷.

¹⁷ *Eurofound, "COVID-19: Implications for employment and working life", COVID-19 sērija, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2021.*

50 2021. gadā *Eurofound*¹⁸ publicēja pētījumu, kurā salīdzināja, kāda bija ietekme uz bezdarbu pēc 2008. gada finanšu krīzes un Covid-19 krīzes. Šajā pētījumā tika konstatēts, ka bezdarba līmeņa pieaugums pirmajā Covid-19 krīzes gadā dalībvalstīs, kuras saņēma *SURE* atbalstu, bija zemāks nekā 2008.–2010. gada finanšu krīzē. Lai gan pandēmijas dēļ ievērojami samazinājās ekonomiskā aktivitāte, tas neizraisīja līdzvērtīgu nodarbinātības līmeņa kritumu. Nodarbinātības līmenis kritās salīdzinoši maz. Tiesa, ka iekšzemes kopprodukta samazināšanās gāja rokrokā ar nostrādāto stundu skaita ievērojamo samazināšanos, bet bezdarba līmenis tik daudz nepalielinājās¹⁹. Saskaņā ar *Eurofound* datiem laikā no 2019. gada 2. ceturkšņa līdz 2020. gada 2. ceturksnim nodarbināto, bet nestrādājošo darba ņēmēju īpatsvars palielinājās vairāk nekā divas reizes līdz 17 %, bet nodarbinātība Eiropas Savienībā samazinājās tikai par 2,4 %.

51 ES pieeju var salīdzināt ar ASV pieeju. Saskaņā ar 2022. gadā veiktu SVF pētījumu²⁰ Covid-19 izraisīto kraso bezdarba pieaugumu ASV lielā mērā veidoja darba ņēmēju pagaidu atlaišana: 2020. gada otrajā ceturksnī uz laiku atlaistie darba ņēmēji veidoja vairāk nekā 70 % no jaunajiem bezdarbniekiem. Visā 2020. gada laikā nodarbinātība ASV kritās par 6,2 %, bet bezdarba līmenis palielinājās par 4,4 procentpunktiem. ES šie skaitļi bija attiecīgi 1,4 % un 0,4 procentpunkti.

***SURE* ietekmi nevar pilnībā noteikt, jo ir ierobežoti uzraudzības dati un nav veikta *ex post* novērtēšana**

52 Mēs vērtējam, vai Komisija bija izstrādājusi stabilu satvaru *SURE* īstenošanas uzraudzībai un ziņošanai par to. Šādā nolūkā analizējam Komisijas uzraudzības procesus, sākot no datu ievākšanas no dalībvalstīm līdz pusgada ziņojumu par finansiālās palīdzības izmantošanu publicēšanai. Mēs arī vērtējam, vai Komisija ir plānojusi novērtēt instrumentu saskaņā ar tās iekšējiem noteikumiem.

¹⁸ *Eurofound, "Monitoring convergence in the European Union: Looking backwards to move forward - Upward convergence through crises", Challenges and prospects in the EU series, 2021.*

¹⁹ *"Commission report on labour market and wage developments in Europe", 2021. gada decembris, 45. lpp.*

²⁰ *Starptautiskais Valūtas fonds, "European Labor Markets and the COVID-19 Pandemic: Fallout and the Path Ahead", 2022. gada marts.*

Uzraudzības un ziņošanas prasības ir vērstas uz finansiālās palīdzības izmantošanu, nevis uz sasniegto koprezultātu

53 *SURE* regulā Komisijai un dalībvalstīm izvirzītās uzraudzības un ziņošanas prasības ir vērstas galvenokārt uz finansiālās palīdzības izmantošanu un tiešajiem rezultātiem, nevis uz to, kādi koprezultāti ir sasniegti ar valsts līmeņa darbvietu saglabāšanas shēmām, kas atbalstītas ar *SURE*.

54 Komisijas īstenotās finanšu uzraudzības ietvaros pirmām kārtām tika pārbaudīts, vai ziņojumos norādītie pasākumi atbilst tiem, kas paredzēti Padomes Īstenošanas lēmumā. Otrām kārtām tika novērtēts aizdevuma izmantošanas veids un *SURE* finansēto pasākumu kopējie izdevumi. Šie uzraudzības elementi ļāva Komisijai proaktīvi iesaistīties diskusijās ar valsts iestādēm, ja *SURE* līdzekļu izlietojums bija mazāks nekā plānots (sk. 40. punktu).

55 Komisija lēš, ka 19 dalībvalstīs, kuras izmantoja *SURE*, ar šo instrumentu 2020. gadā tika atbalstīti aptuveni 31,5 miljoni cilvēku un 2,5 miljoni uzņēmumu. Visvairāk cilvēku tika atbalstīts Itālijā (10,8 miljoni), Spānijā (5,7 miljoni) un Polijā (3,6 miljoni). Vēl piecās citās dalībvalstīs atbalstu katrā no tām saņēma vairāk nekā miljons cilvēku: Grieķijā, Čehijā, Beļģijā, Portugālē un Rumānijā. 2022. gada augustā Komisija lēsa, ka 2021. gadā ar *SURE* finansētās darbvietu saglabāšanas shēmas bija palīdzējušas aptuveni deviņiem miljoniem cilvēku²¹.

56 Tomēr dalībvalstu paziņotie dati par tiešajiem rezultātiem, piemēram, aptverto darbinieku un uzņēmumu skaitu, parasti balstījās uz aplēsēm, ne vienmēr bija visaptveroši atbilstoši pusgada ziņojumiem un dažkārt ievērojami atšķīrās. Šie dati tika izmantoti par pamatu ziņojumiem, kurus Komisija iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei (sk. 4. [izcēlumu](#)).

4. izcēlums

Ierobežotu uzraudzības datu piemēri

Attiecībā uz dalībvalstu paziņotajiem datiem mēs, pamatojoties uz *SURE* pusgada ziņojumiem, konstatējām šādus ierobežojumus:

- vairāku dalībvalstu paziņotie dati atšķīrās laika griezumā;

²¹ “*SURE*: pēc diviem gadiem”, ceturtais pusgada ziņojums, COM(2022) 483.

- saskaņā ar dažādiem pasākumiem piešķirtā atbalsta saņēmēju skaits pārklājās;
- paziņojot datus par 2020. gadu, četras dalībvalstis neziņoja par *SURE* sadalījumu pa nozarēm un divas dalībvalstis neziņoja par atbalstu saņemošo uzņēmumu lielumu;
- paziņojot datus par 2021. gadu, viena dalībvalsts neziņoja ne par aptvertajiem darba ņēmējiem, ne par atbalstītajiem uzņēmumiem.

57 Laika gaitā dalībvalstis sniedza vairāk datu, taču šāda lielāka datu pieejamība izraisīja arī ievērojamas atšķirības datus, kuri bija paziņoti dažādos pusgada ziņojumos. Piemēram, to cilvēku skaits, kuri guva labumu no *SURE* 2021. gadā, tika paziņots kā 5 miljoni, 3 miljoni un 9 miljoni attiecīgi otrajā, trešajā un ceturtajā pusgada ziņojumā.

58 Komisijas pārbaudes par dalībvalstu paziņotajiem tiešo rezultātu datiem bija ierobežotas, un pārsvarā tika pārbaudīta vispārīga atbilstība iepriekš iesniegtai informācijai, kā arī pasākumu izmaksas (pamatojoties uz dažādiem pieejamiem darba tirgus datu avotiem, piemēram, *Eurostat*). Komisija novērtēja tikai to, vai dalībvalstu iesniegtā informācija par *SURE* līdzekļu saņēmēju skaitu (darba ņēmēji, pašnodarbinātās personas vai uzņēmumi, vai skaits pa nozarēm), šķita "ticama".

59 Turklāt dalībvalstis parasti iesniedza informāciju apkopotā veidā. Tā kā trūkst detalizētu datu par valsts līmeņa darbvieta saglabāšanas shēmu tiešajiem rezultātiem un koprezultātiem, nav iespējams noteikt galvenos atbalsta saņēmējus, kuri iesaistījās *SURE* finansētajos valsts pasākumos²². Kaut arī Covid-19 pandēmija nopietni satricināja darba tirgu, ne visas nozares, uzņēmumi un darba ņēmēju grupas tika skartas vienādi. Sociālās distancēšanās pasākumi un citi ierobežojumi vairāk ietekmēja nedrošākās darbvietās strādājošos, pašnodarbinātās personas un neaizsargātas darbaspēka grupas (sievietes, gados vecākus darba ņēmējus, ārzemniekus, cilvēkus ar invaliditāti, mazāk izglītotus darba ņēmējus), tādējādi ievērojami pasliktinot viņu darba izredzes²³.

60 Komisija nelūdza dalībvalstīm iesniegt datus par to, kas sasniegts ar veselības aizsardzības pasākumiem, jo tiem bija ļoti atšķirīgs tvērums un mērķi (sk. 41.–43. punktu). Šos pasākumus var finansēt ar vairākiem dažādiem ES un valsts finansēšanas instrumentiem, un parasti tos decentralizēti īsteno daudzas dažādas

²² Eurofound, "COVID-19: Implications for employment and working life", COVID-19 sērija, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2021.

²³ Cedefop, "EU jobs at highest risk of COVID-19 social distancing", 2020.

iestādes un struktūras, tādējādi var rasties dubulta finansējuma risks. Ar veselību saistītie pasākumi veido aptuveni 3,2 miljardus EUR no kopējā *SURE* finansējuma, un to veids un tvērums ir ļoti dažāds.

Komisijas pusgada ziņojumos par *SURE* finansiālās palīdzības izmantošanu ir iespējams norādīt tikai vispārīgas aplēses par koprezultātu

61 Līdz 2022. gada septembra beigām Komisija saskaņā ar Regulu²⁴ bija publicējusi četrus pusgada ziņojumus par *SURE* finansiālās palīdzības izmantošanu. Šie ziņojumi ir pamatdokumenti, ar kuriem tiek sniegta informācija Eiropas Parlamentam, Padomei un citām ieinteresētajām personām un kuros ir iekļautas ziņas par finansiālās palīdzības īstenošanu (piemēram, vēl maksājamām summām, atmaksāšanas grafikiem) un par to, cik lielā mērā joprojām ir spēkā *SURE* izmantošanu nosakošie ārkārtas apstākļi.

62 *SURE* regulā nav prasīts, lai Komisija ziņotu par instrumenta rezultātiem vai efektivitāti, bet sociālo obligāciju regulējums paredz, ka jāziņo par ietekmi (sk. [1. izcēlumu](#)). Lai izpildītu šo prasību, pusgada ziņojumos iekļauj arī informāciju par rezultātiem, kas sasniegti *SURE* finansētajās darbvietu saglabāšanas shēmās (sk. [5. izcēlumu](#)).

5. izcēlums

Ziņošana par *SURE* rezultātiem

Komisija norāda, ka politikas atbalsta pasākumi, ieskaitot ar *SURE* atbalstītie pasākumi, 2020. gadā efektīvi pasargāja no bezdarba 1,5 miljonus cilvēku *SURE* saņēmējās dalībvalstīs²⁵.

Šī aplēse ir balstīta uz standarta ekonometrisku modeli, ar kuru vēsturiskos darba tirgus datus salīdzina ar faktiskajiem dalībvalstu datiem. Kā jebkurš modelis, arī šis piedāvā tikai simulāciju.

Komisija uzskata, ka šis skaitlis jāinterpretē piesardzīgi, jo ir grūti novērtēt, kas būtu noticis darba tirgū, ja nebūtu *SURE*, un nodarbinātības līmeni ietekmē ļoti plašs faktoru klāsts.

²⁴ Regula (ES) 2020/672, 14. panta 1. punkts.

²⁵ “*SURE*: pēc diviem gadiem”, ceturtais pusgada ziņojums, COM(2022) 483.

Komisija nav novērtējusi instrumentu “SURE”

63 Saskaņā ar Finanšu regulu, Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu un Labāka regulējuma pamatnostādņēm Komisijai ir jāizvērtē ES programmu sniegums, tostarp tādi aspekti kā efektivitāte, lietderība, saskaņotība, aktualitāte un ES pievienotā vērtība²⁶. Šajos izvērtējumos, pamatojoties uz pārlicinošiem pierādījumiem gan par panākumiem, gan trūkumiem, kritiski un objektīvi jānovērtē, vai ES instruments atbilda paredzētajam mērķim un vai ar minimālām izmaksām tika sasniegti paredzētie mērķi²⁷. Turklāt arī saistībā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu Komisija apņēmas izvērtēt SURE īstenošanā gūto pieredzi²⁸. Tomēr SURE regulā nav īpaši prasīts, lai Komisija novērtētu instrumenta sniegumu.

64 Attiecībā uz iniciatīvām, kuras ierosinātas steidzami Covid-19 pandēmijas laikā un par kurām netika veikta sabiedriskā apspriešana un ietekmes novērtēšana, Komisija 2021. gada aprīlī bija norādījusi, ka “būs skaidri noteikts, kā un kad akts vēlāk tiks novērtēts”²⁹ dienestu darba dokumentā, ko publicēs ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc tiesību akta priekšlikuma. Tā kā SURE regulu pieņēma 2020. gada maijā, tad šis nosacījums attiecībā uz SURE neīstenojās.

²⁶ Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046, 34. pants; Iestāžu nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (2016. gada 12. maijs) I.3. punkts, 1. lpp. SWD(2021) 305, Labāka regulējuma pamatnostādnes, 3.11.2021., 23. lpp.

²⁷ Komisijas paziņojums “Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus”, COM(2021) 219 final, 16. un 17. lpp.; SWD(2021) 305, Labāka regulējuma pamatnostādnes, 3.11.2021., 23. lpp.

²⁸ Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns, 2021, 18. lpp.

²⁹ Komisijas paziņojums “Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus”, COM(2021) 219 final, 13. un 14. lpp.;

Secinājumi un ieteikumi

65 Covid-19 pandēmija izraisīja nopietnu satricinājumu Eiropas ekonomikā, radot ievērojamus traucējumus darba tirgū un apdraudot miljoniem darbvieta. Kopumā mēs secinām, ka Komisija ātri reaģēja uz vajadzību palīdzēt dalībvalstīm saglabāt nodarbinātību un bija sniegusi ES atbalstu dalībvalstīm jau septiņos mēnešos pēc pandēmijas izsludināšanas, kas ir ātrāk nekā standarta finansēšanas procedūru gadījumā. Pārvaldības satvaru izstrādāja, ņemot vērā ārkārtas stāvokli, un pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) bija sagatavots tā, lai ierobežotu ES budžeta finanšu risku. Lai gan kopumā ir izsecināms, ka *SURE* atbalsts sasniedza miljoniem cilvēku, tomēr instrumenta veids – ES ar aizdevumiem finansēja valsts shēmu atbalstu – un visaptverošu datu trūkums par dalībvalstīm ierobežo Komisijas spēju novērtēt ar *SURE* sasniegtos rezultātus.

66 *SURE* izveidoja un sāka īstenot ārkārtas stāvoklī, kad piemēroja koronavīrusa izplatības ierobežošanas pasākumus un kad dalībvalstis saskārās ar pēkšņu un nopietnu publisko izdevumu pieaugumu. Šajos apstākļos Komisija ierosināja jaunu inovatīvu regulējumu, un Padome to savlaicīgi apstiprināja, proti, tikai divus mēnešus pēc Covid-19 atzīšanas par pandēmiju. Šo instrumentu izvēlējās izmantot lielākā daļa dalībvalstu, t. i., 19 dalībvalstis. Gandrīz puse no kopējā atbalsta 100 miljardu EUR apmērā tika piešķirta Itālijai un Spānijai. *SURE* atbalsts ļāva dalībvalstīm izveidot jaunas darbvieta saglabāšanas shēmas vai pagarināt jau esošās. Parasti jaunas darbvieta saglabāšanas shēmas tika izveidotas ES austrumu dalībvalstīs, bet, ņemot vērā ļoti atšķirīgos katras valsts darba tirgus apstākļus, visā ES izmantotās pieejas ievērojami atšķīrās. Komisija lēsa, ka dalībvalstis, kuru kredītreitings ir zemāks nekā ES kredītreitings, kopā procentu maksājumos ir ietaupījušas aptuveni 8,5 miljardus EUR salīdzinājumā ar to, ko tās būtu samaksājušas, ja aizdevumus būtu ņēmušas pašas (sk. 17.–26. punktu).

67 *SURE* atbalsta struktūra bija jauna un ierobežoja ES budžeta risku. Finansējuma pamatā bija aizdevumi, nevis dotācijas, un visas dalībvalstis (ieskaitot tās, kuras izvēlējās neizmantot *SURE*) sniedza neatsaucamas garantijas pēc pieprasījuma līdz 25 % no visiem aizdevumiem, kas izmaksāti šā instrumenta ietvaros. Visi šie aizdevumi ir jāatmaksā līdz 2050. gadam. Šīs garantijas kalpo ES budžeta aizsardzībai, jo saistību neizpildes gadījumā dalībvalstu garantijas var izmantot pirms Komisijas pašas resursiem. Turklāt ir ieviesti prudenciāli noteikumi, kuru uzdevums ir mazināt risku katru gadu un katrā dalībvalstī. Kopumā pieprasījums pēc *SURE* aizdevumiem ir bijis liels, un līdz 2022. gada augustam bija izmaksāti gandrīz 92 miljardi EUR (sk. 27.–31. punktu).

68 *SURE* ir instruments reaģēšanai uz krīzi, tātad vissvarīgākais ir ātra līdzekļu izmaksāšana. Komisijas procedūras, piemērojot *SURE*, bija vienkāršākas nekā ierasto Komisijas intervences pasākumu īstenošanā. Piemēram, *SURE* regula ir īsa, bet tajā ir ietverts daudz attiecībā uz aktivizēšanas un attiecināmības nosacījumiem un dalībvalstīm ir dota ievērojama rīcības brīvība lemt par ES finansējuma mērķgrupām. Šā iemesla dēļ Komisija faktiski nepārbaudīja, vai *SURE* atbalstītie valstu pasākumi bija izmaksu ziņā lietderīgi vai papildināja citas shēmas. *SURE* darbības jomā galu galā iekļaujot arī ar veselību saistītus pasākumus, mazinājās primārais uzsvars uz nodarbinātību. Komisija ar Padomes atbalstu beigās piekrita, ka trīs no 19 dalībvalstīm vairāk nekā 15 % no tām izsniegtajiem *SURE* aizdevumiem izmanto ar veselību saistītiem pasākumiem (sk. 32.–43. punktu).

69 Komisija izmaksāja finansējumu dalībvalstīm ātri: lielākā daļa dalībvalstu saņēma pirmo maksājumu mazāk nekā vienu mēnesi pēc pieprasījuma. Tā kā pastāv iespēja, ka darbvietu saglabāšanas shēmas tiek izmantotas ļaunprātīgi, *SURE* regulā ir noteikts, ka ar dalībvalstīm noslēgtajos aizdevuma līgumos ir jāiekļauj noteikumi par kontroles un revīzijas sistēmām, lai mazinātu krāpšanas un pārkāpumu risku. Komisija rīkoja *ad hoc* aptauju par dalībvalstu revīzijas un kontroles sistēmām 2022. gada sākumā, kad lielākā daļa finansējuma jau bija izmaksāta. Visas dalībvalstis, izņemot vienu, ziņoja par pārkāpumu un iespējamās krāpšanas gadījumiem, kā rezultātā 13 dalībvalstīs tika atgūti nepareizi izmantoti līdzekļi. Tā kā līdz 2022. gada septembrim Komisijai nebija ziņu par būtiskiem pārkāpumiem vai krāpšanu saistībā ar pašas pienākumiem saskaņā ar tiesību aktiem, Komisija nebija sākusi īpašu izmeklēšanu (sk. 44.–47. punktu).

70 Kopumā ir izsecināms, ka *SURE* sasniedza miljoniem darba ņēmēju un pašnodarbināto personu visnopietnākajā krīzes posmā un kopā ar citiem politikas atbalsta pasākumiem palīdzēja mazināt bezdarba risku. Tomēr instrumenta struktūra ir tāda, ka nav iespējams atsevišķi noteikt *SURE* ietekmi (tiešos rezultātus un koprezultātu) valsts shēmās. Tāpēc Komisija nespēj novērtēt *SURE* rezultātus katrā dalībvalstī. Piemēram, tā kā trūkst visaptverošu datu par dalībvalstīm, nav iespējams pilnībā novērtēt, cik cilvēku un uzņēmumu guva labumu no *SURE* atbalsta jeb, citiem vārdiem, nav iespējams novērtēt instrumenta potenciālo ieguldījumu bezdarba riska mazināšanā. Tāpat ir maz uzraudzības datu par pasākumiem, kas saistīti ar veselību, jo tiem bija ļoti atšķirīgs tvērums un mērķi. *SURE* regulā nav iekļauta obligāta prasība veikt novērtēšanu (sk. 48.–64. punktu).

Ieteikums. Novērtēt instrumentu “SURE”

Lai gūtu atziņas iespējamiem turpmākiem ārkārtas instrumentiem un saskaņā ar apņemšanos, kas pausta Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā, Komisijai jāizvērtē *SURE* īstenošanā gūtā pieredze. Šajā novērtējumā iekļaujami šādi aspekti: cik lielā mērā *SURE* un valsts pasākumi pievienoja vērtību (attiecībā uz visiem *SURE* mērķiem, tostarp ar veselību saistītiem pasākumiem); vai un kā *SURE* atbalstītās shēmas papildināja valsts pasākumus; vai *SURE* satvars bija tāds, ka izdevās efektīvi mazināt pārkāpumu un krāpšanas risku (ņemot vērā dalībvalstu paziņotos gadījumus).

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2024. gada 3. ceturkšņa beigām.

Šo ziņojumu 2022. gada 9. novembra sēdē Luksemburgā pieņēma II apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas locekle *Annemie Turtelboom*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Saīsinājumi

BUDG ĢD: Budžeta ģenerāldirektorāts

CEPS: Eiropas politikas pētījumu centrs

ECFIN ĢD: Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts

EMPL ĢD: Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts

Eurofound: Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds

SURE: Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā

Glosārijs

Ar veselību saistīti pasākumi: pasākumi, kuru mērķis ir samazināt arodapdraudējumu un nodrošināt darba ņēmēju un pašnodarbināto aizsardzību darba vietā, un, attiecīgā gadījumā, arī citi ar veselību saistīti pasākumi.

Eurofound: Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds ir ES aģentūra, kas sniedz informāciju, konsultācijas un speciālās zināšanas ES sociālās politikas jomā, pamatojoties uz salīdzinošu informāciju, pētījumiem un analīzi.

Saīsināta darba laika shēma: publiska programma, kas noteiktos apstākļos ļauj uzņēmumiem, kuri saskaras ar ekonomiskām grūtībām, uz laiku samazināt nostrādāto stundu skaitu tiem darbiniekiem, kuriem ienākumu atbalsts par nenostādāto stundu skaitu tiek sniegts no publiskiem avotiem.

Saīsināta darba laika shēmām līdzīgi pasākumi: darba tirgus pasākumi, kas nav saīsināta darba laika shēmas, bet kas aizsargā nodarbinātību, subsidējot ienākumu atbalstu darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām.

Komisijas atbildes

<https://www.eca.europa.eu/lv/Pages/DocItem.aspx?did=62745>

Laika grafiks

<https://www.eca.europa.eu/lv/Pages/DocItem.aspx?did=62745>

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekles *Annemie Turtelboom* vadītā II apakšpalāta, kas revidē izdevumu jomas, kuras saistītas ar ieguldījumiem kohēzijā, izaugsmē un iekļautībā. Revīziju vadīja ERP locekle *Iliana Ivanova*, un revīzijas darbā bija iesaistīti arī šādi darbinieki: locekles biroja vadītājs *James Verity* un locekles biroja atašejs *Ivan Genchev*, atbildīgais vadītājs *Pietro Puricella*, darbuzdevuma vadītājs *Jussi Bright* un revidenti *Fernando Pascual Gil*, *Andras Augustin Feher*, *Zeljko Mimica* un *Cristina Jianu*.



No kreisās: Fernando Pascual Gil, James Verity, Jussi Bright, Iliana Ivanova, Ivan Genchev, Pietro Puricella, Zeljko Mimica.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2022

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

1. un 2. attēla ikonas: šajos attēlos izmantoti [Flaticon.com](#) resursi. © [Freepik Company S.L.](#) Visas tiesības aizsargātas.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

PDF	ISBN 978-92-847-9186-6	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/2088	QJ-AB-22-026-LV-N
HTML	ISBN 978-92-847-9192-7	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/877602	QJ-AB-22-026-LV-Q

Viena no Covid-19 pandēmijas ekonomisko seku iezīmēm bija miljoniem darbvieta apdraudējums. ES attiecīgi ieviesa pagaidu instrumentu "SURE" (Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā), kura ietvaros dalībvalstīm tika aizdoti gandrīz 100 miljardi EUR ar izdevīgiem nosacījumiem, lai ieviestu jaunas vai pagarināt jau esošās darbvieta saglabāšanas shēmas. Mēs secinām, ka Komisija ātri reaģēja uz šo izaicinājumu, ņemot vērā ārkārtas stāvokli. Lai gan kopumā ir redzams, ka SURE finansējums sasniedza miljoniem cilvēku, trūkst visaptverošu datu par dalībvalstīm, tāpēc Komisijai ir ierobežotas iespējas novērtēt, cik daudz darbvieta izdevās saglabāt. Mēs iesakām Komisijai novērtēt SURE īstenošanā gūto pieredzi, lai gūtu atziņas turpmākām krīzēm.

ERP īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.



EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA



Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx

Timekļa vietne: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors